

Doelwit Åland

Een Jacob Noordland thriller

Jaap Jonker

Uitgeverij LetterRijn Leidschendam

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zo nodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (i) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (ii) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Herziene druk, augustus 2022

© 2022 Jaap Jonker

Auteur: Jaap Jonker

Redactie: Theo van Rijn

Grafische vormgeving: LetterRijn

 LetterRijn

isbn: 978-94-931925-1-5

Het is verstandiger om een kaars aan te steken dan te klagen over de duisternis.

Lao-Tse (± 600 v.C.)

Voor Anki & Buster

PROLOOG

Jaren 80, Leningrad

KGB-afdeling Oostzee, Eerste Hoofddirectoraat

Kolonel Igor Petrov zit onderuitgezakt in de oncomfortabele stoel achter zijn bureau. Zijn uniform met de drie kolonelssterren is vlekkerig en gekreukeld. Hij is moe. Hoofdschuddend kijkt hij naar de stapels papieren in verschillende mappen, naar de drie telefoons en de halfvolle asbak en slaakt een diepe zucht. Hij heeft te veel werk. Te veel papieren en te veel operationele opdrachten. Daar komt nu nog een opdracht bij.

Voor de zoveelste keer kijkt hij rond in zijn kamer in het gebouw van de KGB aan de Liteyniy Avenue in Leningrad. Hij heeft tenminste nog recht op een eigen werkkamer in zijn functie van chef van de afdeling Oostzee van het Eerste Hoofddirectoraat van de KGB. Zijn vele dienstjaren en zijn onderscheiding als *Held van de Sovjet-Unie* hadden natuurlijk ook wel geholpen. Al is het wel een kamer zonder ramen, diep weggestopt midden in het uitgestrekte complex. Hij staat op om de asbak nogmaals te legen.

Zijn kamer is zo klein dat zijn bureau er maar net in past, samen met twee archiefkasten, zijn bureaustoel en de verplichte standaardportretten van Lenin en Konstantin Tsjernenko, de huidige secretaris-generaal van de Communistische Partij van de Sovjet-Unie, aan de muur waar de verf van afbladdert. Het portret van Tsjernenko zal binnenkort wel weer worden vervangen. Er doen sinds kort allerlei geruchten de ronde door de KGB-burelen. De secretaris-generaal is ziek en een nieuwe man, Gorbatsjov, schijnt in de startblokken te staan. Igor Petrov kijkt alweer naar de enige foto die op zijn bureau staat. Het is een familiefoto in zwart-wit met hem, zijn overleden echtgenote en hun, toen nog jonge, zoon Boris. Hij kijkt nog eens naar haar, zijn Raisa, zijn roos. Een stom ongeluk was het geweest, veroorzaakt door een dronken soldaat. Zijn verdriet zit na al die jaren nog steeds dicht onder de oppervlakte.

Als laatste kijkt hij naar de bezoekersstoel, ingeklemd in een hoekje tussen zijn bureau en een van de archiefkasten. Daar zit zijn zoon

Boris, veel groter nu dan op de foto, enigszins ongemakkelijk in zijn uniform van luitenant bij de KGB.

Igor gaat weer zitten.

‘Je lijkt toch wel erg op mij, moet ik zeggen, Boris, en minder op je mooie moeder,’ zegt hij, kijkend naar de stevige bouw, het donkerblonde haar en de grijze ogen onder de volle, donkere wenkbrauwen.

‘Ik ben alleen iets grijzer en wijzer dan jij. Maar dat komt bij jou nog wel.’ Igor lacht, licht hoestend. Te veel sigaretten, gaat het door zijn hoofd.

Ondanks dat biedt hij zijn zoon een Camel filter aan. Dat is een van de voordelen van zijn KGB-positie; genoeg makkelijke illegale import vanuit Scandinavië, en met name vanuit Finland, via zijn uitgebreide lijst van contacten en overlopers.

‘Boris,’ begint hij, ‘luister goed naar me. We hebben een eerste echte opdracht voor je. Ik hoop, nee, ik verwacht, dat jij er klaar voor bent. Ik weet dat je net je basistraining hebt afgerond. Het waren natuurlijk vier heel lange jaren. Ik weet het. Ik heb het ook gedaan, lang geleden. Maar je bent uitgekozen voor een eervolle, mogelijk langdurige, opdracht.’

Igor blaast een beetje rook weg die van de beide Camels afkomt, zodat hij Boris beter kan zien. Boris zegt niets, maar Igor ziet dat zijn zoon aandachtig luistert.

‘Je wordt aangesteld als junior administratief medewerker op ons consulaat in Mariehamn op de Finse Åland eilanden. Maar dat is alleen maar om jou daar te krijgen. Er zit een plan achter. Details van dat plan en van je opdracht krijg je te zijner tijd te horen. Het is een belangrijke opdracht voor ons Rusland en voor onze Sovjet-Unie.’

Hij ziet Boris knikken. Tot zover gaat het goed. Ik weet dat hij het goed gaat doen, denkt Igor met vaderlijke trots.

Er klinkt een zachte kloep op de deur.

‘Ah, dat zal mijn andere gast zijn.’

Igor opent de deur. Een compacte, serieus uitziende man van rond de dertig komt binnen en groet Igor en Boris met een beleefde hoofdknik.

‘Boris, dit is Vladimir Vladimirovitsj. Vladimir is een paar jaar eerder dan jij bij de KGB begonnen. Hij is de bedenker van het plan waarvoor je bent uitgekozen en dat al is goedgekeurd door het Politbureau.’

Igor ziet dat de jonge mannen elkaar even opnemen en elkaar daarna de hand schudden.

‘Vladimir, ik heb helaas geen stoel meer voor je, leun maar tegen die kast.’

Igor wijst naar een archiefkast. Hij ziet dat Boris wil opstaan, maar ook dat de bezoeker aangeeft dat het voor hem oké is.

Hij vervolgt.

‘Åland hoorde tot 1917, net als de rest van Finland, bij ons, bij Rusland. We hadden het natuurlijk nooit mogen kwijtraken vanwege de strategische ligging van die eilanden daar midden in de Oostzee. We hebben echter een plan, of eigenlijk heeft Vladimir dat, om dat te herstellen. Het kan vijf jaar duren, zelfs vijftig jaar, maar op een dag zal Åland weer bij ons horen.’

Hij pauzeert even.

‘En dat dan samen met die andere strategisch gelegen eilanden in de Oostzee, het Zweedse Gotland en het Deense Bornholm. Dan hebben we weer de controle over de hele Oostzee en alle belangrijke scheepvaartroutes daar. En jij, Boris, gaat dat voor ons voorbereiden op Åland.’

‘Dit is heel belangrijk voor Rusland en voor de Sovjet-Unie,’ vult Vladimir aan, leunend tegen de kast. ‘En het gaat steeds belangrijker worden.’

Igor ziet Boris’ vragende blik. Hij kan de gedachten van zijn zoon bijna lezen.

‘Ik? Waarom ik? Kan ik dat wel aan? Het is natuurlijk een grote eer, maar ...’

Hij steekt zijn hand op, kijkt Boris aan en vervolgt: ‘We hebben natuurlijk een familieconnectie met Åland.’

Hij weet dat Boris het verhaal goed kent, hij heeft het hem vaak genoeg verteld. Igors grootmoeder is eind negentiende eeuw geboren in het stadje Godby midden op Åland, dat toen nog Russisch grondgebied was. Ze trouwde met een jonge Russische officier met wie ze naar Leningrad (toen nog Petrograd) verhuisde toen Finland in 1917 zelfstandig werd. Daarna was ze een goede communistische Russin geworden.

‘Luister goed, Boris, je vertrekt zeer binnenkort. Je reispapieren worden nu in orde gemaakt door het secretariaat. De exacte datum krijg je zo snel mogelijk te horen,’ vervolgt Igor. ‘Verdere instructies

krijg je van mij via het consulaat in Mariehamn.’

Hij ziet dat Boris knikt en naar de familiefoto op het bureau kijkt. Naar zijn moeder die hij maar een paar jaar bewust heeft meegeemaakt.

‘Vader, ik zal jullie vertrouwen in mij niet beschamen.’

Met een ongeduldig gebaar geeft Igor aan dat het gesprek voorbij is. Hij wil weer alleen zijn met de foto en zijn gedachten, en wil vooral niet dat zijn zoon zijn tranen ziet.

Hij staat op en omhelst zijn zoon.

Vladimir geeft Boris een bemoedigend klopje op zijn schouder en zegt: ‘Tot ziens kameraad, misschien ooit op dat Åland. Het schijnt daar heel mooi te zijn.’

‘Nog één ding voordat je gaat,’ zegt Igor. ‘Ik hoop dat je begrijpt dat dit een langdurige opdracht kan worden. Dus maak daar vrienden, zoek vertrouwelingen en medestanders, vind een vrouw, maak kinderen, wordt gelukkig zoals ik ooit ook was met je moeder en geniet van dat mooie eiland.’

Hij omhelst zijn enige zoon nogmaals, duwt hem dan bijna de deur uit en fluistert: ‘Doe je best! Voor ons, voor je moeder!’

Daarna ploft hij neer op zijn stoel.

Het is hoog tijd voor weer een mok thee en een sigaret.

DEEL 1

VOORBEREIDINGEN

1

Dinsdag 18 december 2018
Åland, gemeente Hammarland

Elena parkeert haar auto op de toegangsweg naar het transformatorstation net buiten het gehucht Hellesby in de gemeente Hammarland aan de westelijke kant van Åland. Haar man Anders zit naast haar. Ze hoeven niet veel te praten of te overleggen want dit klusje hebben ze eerder gedaan.

Op een beetje licht van een beginnende maansikkel na is het donker. De auto staat uit het zicht van de doorgaande weg die van het dorp Kattby naar het dorp Torp loopt. De kans is weliswaar klein dat hier midden in de winter rond elf uur 's avonds nog iemand voorbijrijdt, maar *better safe than sorry*.

Ze stapt uit, kijkt even rond om haar ogen aan de duisternis te laten wennen en luistert naar de stille winternacht. Anders pakt de gereedschapstas van de achterbank en reikt haar zijn speciale handschoenen aan. Die zijn bedoeld om vingerafdrukken te vermijden. Bovendien zijn de handschoenen elektrisch geïsoleerd. Pure noodzaak als je met elektriciteit gaat spelen, zeker bij een transformatorstation dat 45.000 volt omzet naar 10.000 volt.

'Let je op?' fluistert ze tegen haar man. 'Dit moet wederom goed gaan!'

Hij steekt een duim op.

Vanavond is het hun beurt, nadat de anderen de afgelopen maanden hebben gerepeteerd.

Ze zijn hier al geweest tijdens hun eerdere oefeningen. Elena kijkt nog even rond in het duister. Het terrein van het transformatorstation beslaat een gebied van ongeveer een hectare en is omringd door een hoog hek van metaalgaas met bovenlangs drie rijen prikkeldraad. Het heeft twee toegangshekken met eenvoudige hangsloten. Ze negeren het, want op het grote binnenterrein hoeven ze voor hun actie van nacht niet te zijn. Binnen de omheining staan diverse zacht zoemende grote spoelen, condensatoren, transformatoren en andere zaken

die ervoor zorgen dat er op dit deel van Åland bij iedereen 220 volt uit het stopcontact komt.

Haar aandacht is echter gericht op een aluminium gebouw, net buiten het hekwerk. Een functionele, raamloze doos met naast de ingang een bord met in grote zwarte letters de aanduiding *ÅT02 Hellesby. Kraftnät Åland AB*. Het heeft een stevige deur met een groot slot. Ernaast zitten stickers met diverse waarschuwingen over hoogspanning en levensgevaar.

Anders blijft op de gruisweg op de uitkijk staan, terwijl zij haar aandacht op de deur vestigt. Ze hebben dit hier de afgelopen jaren diverse keren gedaan, maar het blijft toch altijd een spannend moment. Het slot kan zijn vervangen en er kan toch een auto langsrijden.

Haar zaklamp beschijnt het slot en ze haalt een sleutel uit haar jaszak. Goed dat hun vriend, Tommi Salonen, na zijn pensionering nog een aantal jaren parttime in de buitendienst van Kraftnät Åland heeft gewerkt, denkt ze niet voor de eerste keer. Tommi heeft in die tijd de sleutels van alle controlehuisjes bij de transformatorstations op Åland kunnen kopiëren en daarvan houdt ze er nu een in haar hand.

De deur is open en ze gaat naar binnen. Aan de linkerkant zit de grote lichtschakelaar, maar daar komt ze niet aan want ze weet waar ze moet zijn voor het paneel met de hoofdschakelaars. Ze richt haar zaklantaarn op het paneel, telt hardop tot drie en haalt snel achter elkaar vijf schakelaars van stand 1 naar stand 0.

Anders staat ondertussen buiten te kleumen. Op de hoge gsm-mast, iets verderop, knippen de rode waarschuwingslichten. Hij hoort Elena binnen tot drie tellen.

Bij haar drie is opeens alle verlichting weg. De paar huizen in de buurt en de gsm-mast zijn donker, de verlichting is uit.

Elena komt naar buiten, pakt de kleine radio-ontvanger uit haar jaszak en plugt een dopje in haar rechteroor. Nu moeten ze afwachten hoelang het duurt voordat er meldingen over een stroomstoring worden doorgegeven aan het elektriciteitsbedrijf.

De radio-ontvanger is afgestemd op het mobilfoonkanaal van de meldkamer van Åland El. Het duurt nog geen tien minuten voordat de dienstdoende monteur wordt opgeroepen en hem wordt verordonneerd om met spoed te gaan kijken wat er aan de hand is in het transformatorstation in Hellesby.

De monteur moet helemaal uit Mariehamn komen, meer dan

twintig kilometer verderop, dus ze hebben nog even. Elena checkt de tijd en waarschuwt haar man.

‘Anders, het is zover! Ik zet alles weer aan.’

Ze gaat naar binnen en zet de vijf schakelaars terug naar stand 1, gaat naar buiten en doet de deur op slot. Ze giechelt een beetje van de spanning. Het is weer gelukt zonder een spoor achter te laten. Gelukkig is er nog geen sneeuw en dus zijn er ook geen bandensporen van haar auto.

De verlichting in de huizen en van de gsm-mast is weer aan en ze haalt opgelucht adem. Deze oefening, die volgens Boris telt als de generale repetitie, is opnieuw goed gegaan.

Ze kijkt naar Anders en steekt haar duim omhoog.

‘Dat heb je weer prima gedaan, lieve Elena. Nu het transformatorstation in Storby nog, daar even wachten tot die monteur weer thuis is en dan de procedure herhalen. Over ruim een uur zijn we thuis.’

‘En dan een slaapmutsje en lekker naar bed,’ vult ze aan.

2

Vrijdag 21 december 2018
Mariehamn, Åland

Boris staat warm ingepakt met zijn hond, een zwarte Russische terriër, naast zich op het licht besneeuwde dakterras van zijn penthouseappartement niet ver van de vissershaven van Mariehamn. Niet voor de eerste keer denkt hij dat hij hier echt een mooie plek heeft gevonden. Met een prachtig uitzicht op de haveninloop van de hoofdstad van Åland. Met dank aan zijn vaderland ...

Een lange opdracht is het geworden. Hij denkt voor de zoveelste keer terug aan het gesprek in Leningrad met zijn vader, meer dan dertig jaar geleden.

Zijn gedachten keren steeds vaker terug naar zijn lang geleden overleden vader. Hij is nu ouder dan zijn vader toen was, tijdens het gesprek dat bepalend is geweest voor zijn leven van de afgelopen tientallen jaren. Zijn moeder herinnert hij zich nauwelijks meer. Die overleed toen hij nog een schooljongen in Leningrad was. Boris kijkt naar de zwart-witte familiefoto, het is de foto die ooit bij zijn vader op het bureau stond.

Hij is net zestig geworden. Trouwen is er niet van gekomen ondanks diverse kortere en langere relaties. Over het algemeen is hij gelukkig geweest, zowel in zijn werk als in zijn privéleven. Hij herinnert zich nog goed de laatste woorden van zijn vader, toen in het kantoor van de KGB in Leningrad.

Ook nu is hij gelukkig met zijn leven en met zijn goede vriendin en latrelatie Åsa. Soms blijven ze bij elkaar slapen. Hoe lang kennen ze elkaar nu al? Toch zeker vijftien jaar. Zij heeft altijd een grote interesse in Rusland gehad, in de cultuur en de muziek, in wodka van het merk Russian Standard en in Russische sterke mannen, inclusief de huidige president. Die heeft ze tot haar spijt nog nooit ontmoet. Die fascinatie is al in haar jeugd begonnen. Ze heeft zelfs geprobeerd Russisch te leren. Helaas met weinig succes, dus ze spreken meestal Zweeds met elkaar. Na zo veel jaren op Åland is zijn Zweeds, met Ålands accent, vloeiend maar nog steeds niet perfect. Hij is inmid-

dels bijna een echte eilander tussen de eilanders geworden. Maar niet helemaal, nooit helemaal.

Zijn gedachten dwalen terug naar die korte ontmoeting in de jaren tachtig met de toenmalig architect van het grote Oostzeeplan, de operatie die hij hier nu al jaren aan het voorbereiden is. Die jongeman was toen nog een junior KGB-medewerker, slechts een paar jaar ouder dan hijzelf. En nu is diezelfde man alweer jaren president van zijn geliefde vaderland.

Hij gniffelt en krabbelt de hond op zijn kop. Rusland is zelfs eigenaar van een stuk grond op Åland, met een huisje. Dat weten niet veel mensen, maar zijn president gaat daar af en toe een paar dagen naartoe om te ontspannen, om te varen met een luxe jacht en om te vissen met zijn kleine kring van beste vrienden. Dat zal vast vaker gebeuren, als het plan slaagt. Dan wordt hij misschien weer uitgenodigd en kan Åsa met hem mee om kennis te maken met zijn president. Hij is er ooit een keer geweest, daar in de gemeente Saltvik.

Hij heeft zijn opdracht lang geleden in gang gezet en die nadert de voltooiing. Nog slechts enkele weken. Alles is gereed op Åland. Ze hebben hun voorbereidende werk gedaan en de laatste oefening, afgelopen week, is goed verlopen. De Russische marine zal het andere deel van de operatie voor zijn rekening nemen. Als die het niet verprutst ...

De Sovjet-Unie bestaat allang niet meer, nieuwe machthebbers, nieuwe bevelstructuren en nieuwe organisaties zijn gekomen en gegaan en zijn land is nu een heel ander land dan toen hij lang geleden vertrok. Maar het is nog steeds zijn Rusland.

Het Oostzeeplan is al die jaren blijven bestaan, want ook de nieuwe leiding ziet nog steeds, nu meer dan ooit, het belang van Russische controle over de Oostzee. Vandaag heeft hij de bevestiging gekregen uit St. Petersburg, via het Russische consulaat in Mariehamn, dat ook in Kaliningrad, de Russische enclave tussen Polen en Litouwen, alles in gereedheid is. Met één kleine wijziging. *De dag* is een paar dagen naar voren gehaald. Voor zijn voorbereidingen maakt dat echter geen verschil.

Hij rilt. Het is koud op het dakterras. Of zijn het zenuwen? Af en toe maakt hij zich onbewust zorgen. Wat kan er misgaan? Waar heeft hij

geen controle over? Hij is natuurlijk afhankelijk van de Russische marine. Dat is potentieel een zwak punt.

Boris, diep ademhalen en niet piekeren, denkt hij. De hond heeft nergens last van en zit rustig naast hem in de dunne sneeuwlaag op het balkon.

Morgen hebben ze hun laatste bijeenkomst met het groepje, bij Elena en Anders in Skeppsvik. Het team bestaat uit acht personen; drie echtparen, Åsa en hijzelf. Gisteren heeft hij de bevestiging verstuurd in hun versleutelde groepsapp. Pas geleden heeft hij de laatste benodigdheden ontvangen via het consulaat, die zal hij morgenavond uitdelen.

De hond gromt en Boris kijkt op. Minder dan tweehonderd meter voor zich ziet hij de Viking Line veerboot ms Rosella de haven van Mariehamn binnenlopen. Hij kent het schema uit zijn hoofd, het is de tweede overtocht vandaag vanuit Kapellskär, ongeveer zeventig kilometer ten noorden van Stockholm. Hij kijkt nog een keer en ziet een paar mensen op het achterdek staan met iets wat op een kleine zwarte hond lijkt.

Daarnaast staat nog een stel. Een man en een vrouw die in zijn richting zwaaien. Naar hem? Het is net te ver weg om te zien wie het zijn. Maar hij zwaait toch maar even terug.

Dan draait hij zich om, gaat naar binnen en aait de hond, die hem als een schaduw volgt, liefdevol over zijn kop.

Marinebasis Baltiysk, Kaliningrad, Rusland

Kapitein-luitenant ter Zee Kozlov staat op de brugvleugel van zijn schip en kijkt naar de andere schepen van zijn 71ste Rode Ster divisie in de haven van de marinebasis Baltiysk in Kaliningrad. Hij zwaait even naar admiraal Sergei Ivanov die met een sigaret in zijn hand op de kade staat. Admiraal Ivanov is de grote baas van de marinebasis, dus zijn directe superior, en komt kijken hoe zijn schepen op deze vrijdagmiddag de haven verlaten.

De stad Kaliningrad zelf ligt iets verder achter hem, verstopt in een natte sneeuwbuï.

Kozlovs 71ste Rode Ster divisie bestaat uit vijf grote grijze landingschepen van ruim honderd meter lang en vierduizend ton zwaar, in internationale marine-kringen bekend als de Ropuchaklasse. In hun

grote laadruim bevindt zich een aantal kleine landingsboten die door een grote boegdeur naar buiten kunnen varen.

De schepen zijn bevoorraad voor een reis van enkele weken, de bemanningen zijn aan boord, evenals een paar honderd extra militairen, lichte legervoertuigen en mobiele communicatieapparatuur. Een doos met tientallen Russische vlaggen completeert de lading.

Hij heeft, samen met de commandanten van zijn andere vier schepen, eerder vandaag de laatste orders gekregen van admiraal Ivanov en alles is klaar voor het geplande vertrek. Officieel is het om deel te nemen aan een Russische marine-oefening in het centrale deel van de Oostzee. Die zullen zijn schepen gezamenlijk uitvoeren met een aantal andere marineschepen uit Kaliningrad en uit Kronstadt, de Russische marinebasis in de Finse Golf net buiten St. Petersburg.

Een beetje onzeker voelt hij zich wel. Hij is pas sinds kort bevelhebber en heeft het erg druk gehad met alle voorbereidingen voor deze reis. Zijn kantoorbaan op de marinebasis beviel hem prima, elke avond thuis bij zijn gezin en geen onregelmatigheden. Nu is het echter zijn beurt voor een operationele plaatsing, met het vooruitzicht op bevordering tot kapitein ter zee als hij de komende tijd geen domme dingen doet.

Nadat hij en zijn collega's eerder op de middag hun laatste orders hebben gekregen, heeft admiraal Ivanov hem apart genomen en hem een verzegelde enveloppe gegeven. Zijn vijf schepen moeten hun eigen geheime operatie uitvoeren direct na afloop van de officiële oefenperiode, zei Ivanov.

Kozlov betwijfelt of hij de jaarwisseling thuis zal kunnen vieren.

De admiraal heeft hem geïnstrueerd om de commandanten van zijn andere vier Ropucha's op 28 december in te lichten over de details van deze extra opdracht die hen mogelijk een paar weken zal bezighouden. Kozlov mag de instructies zelf een paar uur eerder lezen om zich voor te bereiden op de briefing aan zijn collega's. Ivanov drukte hem op het hart dat hij voorzichtig moet zijn, want de opdracht ligt heel gevoelig en is volstrekt geheim.

Ondanks zijn dikke uniformjas rilt hij van de vochtige kou. Tijd om naar binnen te gaan en om te checken hoever ze zijn met de laatste vertrekvoorbereidingen. Hij steekt zijn hand nogmaals op voor een laatste groet aan de admiraal en doet een schietgebedje op de

goede afloop. Hardop zal hij het nooit zeggen, maar hij weet heel goed dat de bezuinigingen op defensie en het mismanagement op het ministerie de omvang en de slagkracht van de Russische vloot hebben aangetast. Hij kijkt nog een laatste keer naar zijn schepen, draait zich om en loopt naar binnen.

Om 16.00 uur verlaten de schepen in kiellinie de haven, gehuld in een klamme koude mist.

Veerboot MS Rosella

Hoofdinspecteur Jacob Noordland, zestig jaar en met een volle bos krullend blond haar, borstelige wenkbrauwen en helderblauwe ogen, staat naast zijn vrouw Kerstin op het dek van de veerboot MS Rosella van de Viking Line. Donkerblonde Kerstin is geboren en getogen in Zweden, maar de liefde heeft haar vijfentwintig jaar geleden naar Nederland gebracht.

Jacob heeft hun hond Bamse aan een korte lijn. Het is ruim beneden nul en er waait een stevige noordenwind over het dek. De hond lijkt echter blij dat hij een beetje frisse lucht krijgt en tilt af en toe een achterpoot op om een plasje te doen tegen een verlaten dekstoel.

De Rosella nadert haar bestemming en vaart nu door de scherenkust naar Mariehamn, de hoofdstad van de Finse Åländeilanden. Het is de laatste etappe van hun tweedaagse autoreis vanuit Nederland en de veerbootterminal is in de verte al te zien.

Aan het begin van de middag zijn ze in het Zweedse Kapellskär aan boord gegaan voor de ruim twee uur durende overtocht. Vanwege de hond dienden ze plaats te nemen in de ongezellig ingerichte ruimte voor passagiers met huisdieren. Vastgeschroefde tafeltjes, vaalbruin vinyl, een kleine televisie aan de wand en een paar huisdierkooien langs de zijkant. Ze hebben gewinkeld in de goed voorziene taxfree-shop aan boord en iets te eten gehaald uit het grote buffetrestaurant.

Kerstin was blij met de laatste edities van de Zweedse society-, roddel- en damesbladen die ze heeft gekocht. Nu kan ze weer bijlezen over de laatste ruzies tussen de Zweedse kroonprinses Victoria en haar jongere zus Madeleine. Ze woont al lang in Nederland, maar blijft geïnteresseerd in het Zweedse roddelnieuws en in Zweedstalige puzzels, dus heeft ze ook een aantal puzzelbladen gekocht. En een

parfum voor Jacob als kerstcadeau. Ze betwijfelt of hij al iets voor haar heeft gevonden. Het gaat meestal zo dat hij op kerstavond nog snel vanuit het politiebureau de stad in moet om iets voor haar te zoeken en anders wordt het vast weer een via internet bestelde cd of dvd.

Nu staan ze, handschoen in handschoen, te kijken hoe de Rosella de haven van Mariehamn binnenloopt. Het begint al te schemeren. Het besneeuwde voormalige loodsstation op het eiland Kobba Klintar ligt al achter hen en ze varen langs de kleine vissershaven niet ver van de terminal in de westelijke haven. Een paar blauw- en witgeschilderde vissersschepen deinen licht op de boeggolven van de Rosella. Nog even en ze moeten naar het autodek om te ontschepen.

Jacob verheugt zich op hun wintervakantie op Åland. Het is de eerste keer dat ze hier komen. Ze zijn uitgenodigd om hun twee weken kerstvakantie door te brengen in het buitenhuis van Jacobs Ålandse collega Eeva Loitonen, inspecteur van politie, en haar man Lasse.

Jacob heeft Eeva een aantal jaren geleden leren kennen tijdens een Europolactie tegen een internationale bende drugskoeriers die actief was in het hele Oostzegebied. Åland was een van de knooppunten in het netwerk, net als Jacobs woonplaats, dicht bij de Duitse grens en gelegen aan de grote snelweg van en naar het westen van Nederland. Door de jaren heen hebben ze contact gehouden.

Jacob hoopt dat huisje goed is geïsoleerd en verwarmd. Hij staat te rillen op het achterdek. Hij houdt niet van kou. In ieder geval niet van koude kamers. Op het laatste moment heeft hij zijn warme marine-trui nog in de kofferbak van de oude Volvo gegooid. Boven op alle andere spullen.

Als hij de omroepinstallatie tot leven hoort komen, stoot hij Kerstin aan en zegt: 'Volgens mij roepen ze om dat we naar de auto moeten.'

Hij kijkt nog een keer naar de oever en naar de nieuwe appartementencomplexen die daar aan de waterkant staan, voorzien van een mooi uitzicht over de havenaanloop.

Naast hen staat nog een stel op het dek, een man en een vrouw. Ook dik ingepakt. Zo te zien een jaar of tien jonger dan zij. De vrouw begint opeens enthousiast te zwaaien in de richting van de appartementen. Tegen de man roept ze: 'Kijk, Anders, is dat niet Boris daar op dat balkon?'

'Dat zou best kunnen, Elena,' antwoordt de man.

Jacob kijkt nogmaals naar het complex en ziet in de halve schemering een vage schaduw bewegen, ergens hoog op een verlicht dakterras. Hij kijkt nog eens goed en ziet nu dat een man zich omdraait en naar binnen gaat. Vreemde naam voor hier in Scandinavië, denkt hij. Boris klinkt meer Russisch dan Zweeds of Fins. De vrouw die Elena heet, buigt zich voorover en krabbelt de hond over zijn kop.

‘Nice dog,’ zegt ze vriendelijk. Daarna loopt het stel naar binnen.

Hij tikt Kerstin nogmaals aan.

‘Kijk, Kerstin, die woont mooi daar. Iets voor ons later, na onze pensionering?’

Ze lacht en hij grinnikt mee. Jacob is altijd aan het kijken naar huizen, ook in hun woonplaats. Ze wonen mooi in hun comfortabele stadsvilla, maar hij moet toch *de markt in de gaten houden*, zoals hij dat noemt.

‘Dat gaat vast lukken van onze AOW en jouw politiepensioen,’ antwoordt ze terwijl ze in zijn hand knijpt. ‘Keep on dreaming, my dear.’

‘Flink doorsparen en minder shoppen?’ is zijn half-serieuze antwoord.

De Rosella begint ondertussen aan haar laatste manoeuvre en draait honderdtachtig graden rond in de kleine havenkom om met de achterkant af te meren voor het ontschepen van de auto’s en de passagiers. Jacob, met de hond aan de lijn, en Kerstin met de tassen met taxfree drank en de cadeautjes voor Eeva en Lasse, haasten zich naar het autodek een paar dekken lager.

Als ze van de boot afrijden is het rond vier uur en al zo goed als donker. Een lichte sneeuwlaag bedekt de veerbootterminal. Bij de uitrit ziet Jacob een groot welkomstbord met daarop in het Zweeds, de enige officiële taal op het eiland, en in het Engels: *Welkom in de autonome en gedemilitariseerde Finse provincie Åland*.

Het centrum van Mariehamn ziet er idyllisch uit; alles is wit, overal hangt kerstversiering en er in de meeste vensterbanken staan adventskandelaars.

Ze vertrekken naar hun logeeraadres in het dorpje Ytterby, zo’n tien kilometer naar het noorden.

‘Ik ben benieuwd wat ons hier te wachten staat,’ zegt Jacob terwijl ze Mariehamn uitrijden. ‘Als ik me maar niet ga vervelen ...’

Naast hem rekt zijn vrouw zich behaaglijk uit.

‘Rust, heel weinig doen, veel uitslapen, veel lezen en lekker eten!’ antwoordt ze.

Politiebureau, Mariehamn, middag

Inspecteur, en sinds twee jaar ook chef van de Misdad Onderzoek Eenheid, afgekort MOE, bij de Ålandse politie, Eeva Loitonen, kijkt met haar grijsblauwe ogen naar haar kleine team van naaste medewerkers. Ze zitten in hun vaste vergaderruimte op de eerste verdieping van het politiebureau aan Strandgatan in het centrum van Mariehamn. Als ze uit het raam kijkt, ziet ze mensen de bibliotheek binnengaan en een bus vertrekken vanaf het wit besneeuwde busplein. Ze krabt in haar donkerblonde halflange haar en gaapt achter haar hand. Het is mooi geweest voor vandaag.

Het laatste weekend voor Kerstmis staat voor de deur en haar Nederlandse gasten, Jacob en Kerstin, komen straks aan. Ze is vermoeid en een beetje gestrest. Het is een druk najaar geweest voor haar en haar team. Nu hoopt ze alleen maar dat alles goed gaat met haar gasten. En dat ze allemaal een rustige kerstperiode hebben. Lekker uitslapen op haar vrije dagen, een beetje wandelen, lekker eten en drinken met haar Lasse. Een beetje bijkomen, even geen zorgen of ze haar werk wel goed genoeg doet.

Ze kijkt opnieuw naar haar groepje. Ze moeten de gebeurtenissen van de afgelopen week nog doornemen, voordat ze op maandagochtend de laatste keer bij elkaar komen voor Kerstmis. Dus zitten ze op deze vrijdagmiddag achter een paar tafels met daarop hun laptops, papieren en koffiemokken.

Eeva kent hen allemaal al een aantal jaren en de samenwerking verloopt over het algemeen harmonieus. Zij is met haar vijfenveertig jaar tien jaar jonger dan inspecteur Ture Malmholm. Dat had spanningen kunnen oproepen, maar Ture heeft geen ambities meer om ooit hoofdinspecteur te worden. Hij begint naar zijn pensioen uit te kijken na ruim dertig jaar bij de Ålandse politie.

Zij heeft zelf nog wel ambities en misschien komt het ooit tot een promotie. Ondanks die zaak vorig jaar die ze niet had kunnen oplossen. Dat geeft haar wel zorgen en ze merkt dat ze ongeduriger is. Kribbiger ook. Om in aanmerking te komen, moet ze eerst een termijn uitdienen op het Finse vasteland. De vraag is of ze dat wel wil.

